

לזכור את חסידי אומות העולם

שתי זכירות, כל-כך שונות: אפשר להתמקד באירועיה הקשים של השואה, וניתן להעלות על נס את הגיבורים שהאמינו בהשגחה, וסיכנו את נפשם כדי להציל יהודים.

ידידים מיפן

מידי פעם אנו נהנים לגלות שיש לנו חברים טובים במקומות רחוקים כמו המזרח הרחוק. לדוגמה, הסתובב פעם ביוטיוב סרטון של מקהלה יפנית ששרה שירים ישראלים כמו "הבאנו שלום עליכם" או "ירושלים של זהב". מי הם אותם יפנים ששרים שירי ארץ ישראל בהתלהבות כזאת?

בכלל היפנים הם אוהבי ישראל. יש סיפור מפורסם על השגריר היפני שבזמן מלחמת העולם השנייה אישר ויזות ליהודים רבים ובכך הציל את חייהם.

אבל בכל זאת היה מקרה חמור אחד שהעיב על היחסים שבין ישראל ויפן. בשנת 1972 נחתו שלושה מחבלים יפנים בישראל. כשהם נטלו את המזוודות שלהם במסוף בנמל התעופה בתל אביב הם הוציאו מתוך המזוודות רובים ורימוני יד והתחילו לירות לכל הכיוונים.

הם הספיקו להרוג 24 אנשים, עד שלבסוף אחד המחבלים הרג את חברו ואז התאבד בעצמו. המחבל השלישי ששמו התפרסם כ"קוזו אוקמוטו" נתפס ונכלא בישראל.

הפרט המעניין הוא שבתקופת המשפט, אביו של המחבל שיגר מכתב מיוחד לראש הממשלה גולדה מאיר וציין את העובדה שהוא משמש כמחנך ביפן במשך עשרות שנים והוא משתדל לחנך את תלמידיו לכבד כל אדם, ולפיכך אין לו מילים להביע את צערם וזעמו על מעשהו הנפשע של בנו. הוא ביקש מגולדה מאיר שבית המשפט בישראל יטיל על בנו עונש מוות ככפרה

על עווננו.

האבא עצמו שביקש שיטילו על בנו עונש מוות, והוסיף בדבריו שרוב העם היפני אוהב את ישראל והזדעזע ממתקפת הטרור המתועבת הזאת.

פרט לעובדה שרוב העם היפני אוהב יהודים, קיימת קהילה אחת ביפן בשם "בית שלום". הקהילה נוסדה על ידי אדם בשם "אבא קוצי" שעזר להציל יהודים בתקופת השואה. מיד לאחר מכן הוא טען שהיתה אצלו "הארה" משמים שלפיה הוא צריך להקים קהילה של אנשים שהם אוהבי ותומכי ישראל, וכך הוא הצליח להקים תנועה שמונה כיום עשרת-אלפים חברים בכל יפן.

יש לקהילה זו סניפים בכמה ערים, וחברי הקהילה לומדים עברית, לומדים את התנ"ך בעברית עם המפרשים כמו רש"י, רמב"ן ואבן עזרא. פרט לכך, הם שולחים תלמידים מהקהילה שלהם לישראל כדי ללמוד עברית ולהכיר את הדת היהודית.

חברי הקהילה הזאת רוחשים כבוד והערכה לישראל, עד כדי כך שכל ישראלי שמגיע לקהילה שלהם מקבל אירוח מלא חינם למשך שלושה ימים. פרופסורים מאוניברסיטת בר אילן שביקרו אותם נדהמו לגלות את הרצון שלהם ללמוד ולהבין את "רזי האמונה היהודית". והם היפנים ששרים את השירים העבריים שהזכרתי בפתיחה.

כמה אפשר לזכור

בסיום פרשתנו, פרשת כי תצא, אנחנו קוראים על המצווה "זכור את אשר עשה לך עמלק". מיהו אותו עמלק שאנו מצווים לזכור אותו בכל יום? זאת כבר למדנו בפרשת בשלח שעמלק לא היה ירא אלוקים, הוא לא האמין בה' ולא פחד מהקב"ה.

בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ד) מובא כשמשה אמר "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, אמרו לו ישראל: משה רבינו כתוב אחד

אומר זכור את אשר עשה לך עמלק, וכתוב אחד אומר זכור את יום השבת לקדשו, האיך יתקיימו שניהם, זה זכור וזה זכור".

המדרש מספר שכאשר משה רבינו הודיע לבני ישראל את הציווי זכור את אשר עשה לך עמלק, הם שאלו אותו: הרי הקב"ה ציווה אותנו כבר בעשרת הדברות "זכור את יום השבת לקדשו", ואם-כן איך אפשר לזכור את שניהם?

הרבי מבהיר את השאלה ומסביר שהמדרש בעצם אומר שלכאורה יש כאן סתירה בסיסית; השבת מסמלת את האמונה בכך שהקב"ה ברא את העולם בששה ימים ונח ביום השביעי, ואילו עמלק לעומת זאת מסמל את הכפירה בה', הם היו אלו שכפרו בה' בבחינת "יודע את ריבונו ומכוון למרוד בו".

ולכן משה רבינו נשאל, במה אנחנו אמורים להתרכז? על מה אנחנו צריכים לחשוב כל יום? את מה אנחנו אמורים לזכור? האם את הרעיון שה' ברא את העולם בששה ימים ונח ביום השביעי, או שצריך לזכור את עמלק שכפר בה' ולמחות אותו. נכון אמנם שאנחנו זוכרים אותו וכן יודעים שצריך למחות את שמו של עמלק, אבל בסופו של דבר אנחנו מתעסקים פה עם דבר שהוא נגד הקב"ה, ולכאורה אם זוכרים את האחד קשה לזכור את השני, כי הם, כאמור, ניגודים קוטביים.

משיב המדרש: "אמר להם משה לא דומה כוס של קונדיטון לכוס של חומץ, זה כוס וזה כוס, זכור לשמור ולקדש את יום השבת שנאמר זכור את יום השבת לקדשו, וזה זכור לעונש" (ראה 'לקוטי שיחות' כרך יט עמ' 223 להמשך הביאור).

להתמקד בחיוב

אולי ניתן לומר, שמשה רבינו ענה להם שישנם שני סוגים של "זכירות". יש דבר שזוכרים אותו בהתלהבות ובתענוג וזהו ה"זכור" שנאמר בעשרת הדברות לגבי שבת. אבל יש "זכור" שצריך לזכור היטב כי אחרת אנחנו

יכולים חלילה להתדרדר אליו, אבל לא עושים זאת מתוך התלהבות.

המדרש נוקט בדוגמא מכוס יין וכוס חומץ; יין זו השתייה המועדפת על אנשים והם שותים אותו מתוך הנאה. אבל לפעמים צריכים לשתות חומץ אם זה לרפואה או מחמת סיבות אחרות כשאין ברירה, אבל לא נהנים מהשתייה הזאת.

זכירת השבת דומה לכוס יין ששותים ממנה בהנאה ובהתלהבות, ואילו זכירת עמלק דומה לכוס חומץ ששותים ממנה לרפואה בלית ברירה. לפיכך את השבת זוכרים מתוך התלהבות, משא"כ את עמלק זוכרים כי חייבים לזכור שיש אנשים שכופרים בקיומו של בורא עולם.

כולנו מכירים את המילה "זכור". אנחנו נתקלים במילה הזאת בדרך כלל באירועים שקשורים לשואה. בכל מוזיאון של השואה מופיע הכיתוב "זכור", גם כדי לזכור את הקדושים שנרצחו אבל גם כדרך להבטיח ש"לעולם לא עוד". כלומר, שאם נזכור ונזכיר לעולם מה שהתרחש במלחמת העולם השנייה [?] זה לא יקרה פעם נוספת. את זה כולם זוכרים ולומדים וכו'. אבל על אותם קהילות בעולם שהם אוהבי ישראל ומאמינים בה' [?] עליהם לא מדברים יותר מידי ובזה לא מתרכזים.

המדרש הזה בא ומלמד אותנו שיעור ב"זכור", שאת ה"זכור" של יום השבת [?] צריך לזכור בהתלהבות, זה כוס היין ששותים בהתלהבות. עלינו לזכור ולהתרכז בצד החיובי, את אותם חסידי אומות העולם שהצילו יהודים, כפי שהרבי אומר שהם עשו זאת מפני שהם האמינו בבורא עולם שיש בעה"ב לבירה זו.

ואילו את ה"זכור את אשר עשה לך עמלק" [?] את מעשיהם של הנאצים ימ"ש, גם צריך לזכור, אבל את זה זוכרים בלית ברירה כדי להבטיח שזה לא יקרה שוב, אבל מוטב להתרכז בחיובי.

בפעם הבאה שאנחנו מבקרים ב"יד ושם", במקום להתרכז בשמות של המפקדים הנאצים שרצחו יהודים, מוטב לעצור ב"גן חסידי אומות העולם",

שבו מונצחים שמותיהם של כל אלו שסיכנו את חייהם כדי להציל יהודים.
יש לזכור שגם כיום יש הרבה חסידי אומות העולם שרוחשים כבוד ואהבה
לעם היהודי.